

РИНКИ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ

УДК 339.13:004 (477)

МЕЛЬНИЧЕНКО Світлана,

д. е. н., професор, проректор з наукової роботи

Київського національного торговельно-економічного університету

РИНОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ: РЕАЛІЇ УКРАЇНИ

Визначено теоретичні засади функціонування ринку інформаційних технологій (ІТ) і цифрової економіки. Проаналізовано вітчизняний ринок інформаційних технологій, зокрема порівняно з існуючими тенденціями на ринку країн ближнього зарубіжжя. Запропоновано кроки для його продуктивного розвитку.

Ключові слова: ринок інформаційних технологій, ІТ-послуги, ІТ-спеціаліст, цифрова економіка, концепція розвитку цифрової економіки, інформаційне суспільство.

Мельниченко С. Рынок информационных технологий: реалии Украины. Определены теоретические основы функционирования рынка информационных технологий (ИТ) и цифровой экономики. Проанализирован отечественный рынок информационных технологий, в т. ч. в сравнении с существующими тенденциями на рынке стран ближнего зарубежья. Предложены шаги для его продуктивного развития.

Ключевые слова: рынок информационных технологий, ИТ-услуги, ИТ-специалист, цифровая экономика, концепция развития цифровой экономики, информационное общество.

Постановка проблеми. Перехід до інформаційного суспільства, що припадав на ХХ ст., характеризувався зростанням чисельності зайнятого населення в інформаційному секторі приблизно на 0.7 % щороку та появою нових видів професій. За останні два роки чисельність ІТ-спеціалістів зросла в 2.2 рази, а саме – з 42.4 до 91.7 тис. осіб [1]. До 2020 р. очікується їх збільшення до 180 тис. осіб [2], а до 2021 р. – до 400 тис., оскільки реалізація запланованих урядом України проектів приведе до зростання кількості робочих місць [3]. Така тенденція свідчить про поступовий перехід до розвитку цифрової економіки

та суспільства, що стало одним із актуальних напрямів діяльності уряду, який розробляє сценарій прискореного цифрового розвитку та заходів щодо його реалізації.

Глобальне проникнення інформаційних технологій у всі сфери життя людини через розвиток мережі Інтернет, цифрових баз знань, поширення дистанційного навчання, нейро-комп'ютерної інтеграції стане одним із критеріїв оцінювання розвитку або відсталості країни. Усвідомлюючи світові тенденції, уряд України визначив основні проблемні сторони, а саме [4]:

- з одного боку, відсутність національної стратегії розвитку інформаційного суспільства, галузевих і міжгалузевих програм; недостатнє забезпечення інформаційної та кібербезпеки держави; невизначеність на законодавчому рівні засад розвитку цифрового суспільства, захисту інтелектуальної власності та прав споживачів інформаційних послуг;

- з іншого – різний рівень володіння інформаційними технологіями громадян і нерівність їх у доступі до електронних комунікацій та інформаційних ресурсів; обтяжливі процедури виходу суб'єктів на ринок інформаційних технологій; низький рівень впровадження та використання можливостей ІТ у сферах освіти, науки та різних секторах економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Виявлення проблем функціонування вітчизняного ринку інформаційних технологій та пошук шляхів їх вирішення стало об'єктом дослідження вітчизняних і закордонних практиків, а саме: О. Альхімович, І. Беда, К. Васюк, Т. Кицькей [5], О. Риженко, В. Фіщук [6]. Проведені дослідження не враховують викликів глобалізації, потреб і можливостей суб'єктів ринку інформаційних технологій.

Мета дослідження – враховуючи особливість сучасного динамічного інформаційного суспільства й нові пріоритети інформаційного розвитку, важливим є вивчення тенденцій ринку ІТ та концептуальних підходів до розвитку цифрової економіки в Україні.

Матеріали та методи. Для здійснення моніторингу ринку інформаційних технологій використано дані Державної служби статистики України, урядових організацій, нормативно-правові документи, інформаційні ресурси в Інтернеті. Для дослідження розвитку інформаційних технологій використовувалися методи компаративного та системного аналізу. Для обґрунтування процесу використання ІТ в житті людини застосовано методи аналізу й синтезу, порівняння, аналогій та економіко-статистичний.

Результати дослідження. З інтенсивним розвитком ІТ виникає потреба в розмежуванні понять "ринок інформаційних технологій" і "цифрова економіка". Перший представляє відносини купівлі-продажу ІТ-продукції (послуги) між продавцем (фізичною чи юридичною особою) та покупцем (фізичною чи юридичною особою).

Під *цифровою економікою* розуміють виробництво, продажі й постачання, а також використання та споживання продуктів (послуг) через комп'ютерні мережі. Для розвитку цифрової економіки треба створити цифрову інфраструктуру (широкосмугову фіксовану телекомунікаційну та мобільну інфраструктуру; цифрове телебачення; хмарні технології, кібербезпеку тощо), "цифрові робочі місця", розвивати цифрові компетенції, забезпечити гармонізацію національних наукових ініціатив з європейськими й світовими [3]. Отже, цифрова економіка – значно ширше поняття, ніж інформаційні технології, що є однією з її складових.

Зростання кількості інформації та підвищення її значення в житті людини привели до розвитку інформаційних технологій та їхнього активного використання суспільством. У функціонуванні інформації як економічного ресурсу особливе значення мають технічні та технологічні аспекти її використання в економіці. Саме тому розвиток ІТ надає нові можливості для цілеспрямованого використання інформації та виявлення резервів її прогресивного розвитку.

Спостерігається динамічне зростання світового ринку інформаційних технологій. Лише два роки тому зафіксовано рекордну в світі кількість угод, укладених в ІТ-галузі, – 3.5 тис. на суму 237.6 млрд дол. США [7]. Україна ж, яка має потрібний для розвитку потенціал висококваліфікованих, талановитих ІТ-спеціалістів, які створюють унікальні проекти, перебуває не на перших позиціях.

Однак уже в 2016 р. урядом визначено розвиток ІТ-індустрії як один із пріоритетних напрямів для української економіки, особливо експорт ІТ-послуг [5]. Її розвиток пов'язаний з економічною та політичною ситуацією, яку можна охарактеризувати через місце в рейтингу інвестиційної привабливості *International Business Compass*, де наша країна в 2016 р. посіла 85 позицію [8]. Як видно з *табл. 1*, за п'ять останніх років Україна погіршила свої позиції привабливості для іноземних інвесторів. Очевидними причинами цього є високий рівень інфляції та корупції, відсутність захисту інтересів інвесторів і гарантій безпеки їхніх вкладень.

Таблиця 1

**Місце України в світовому рейтингу
інвестиційної привабливості**

Період	Позиція України	Кількість країн у рейтингу
2012–2013	73	144
2013–2014	84	148
2014–2015	76	144
2015–2016	79	140
2016–2017	85	138

Розроблено автором за [8].

Попри всі стримуючі фактори, в 2016 р. спостерігався приріст ІТ-галузі на 15–20 %, обсяг ринку зріс у 1.2 раза (з 2.5 у 2015-му до 3 млрд дол. США в 2016 р.) [5].

Поступовий розвиток ІТ в Україні привів до зростання чисельності користувачів мережі Інтернет і, як результат – до зростання доходів від надання інтернет-послуг у 1.4 раза в першому півріччі 2017 р. порівняно з відповідним періодом 2016 р. і в 2.3 раза – 2012-го. (рис. 1) [9]. До 2020 р. очікується зростання ІТ-галузі в 6.4 раза, а частка її у ВВП країни становитиме 5.7 % [2].

За прогнозами голови Державного агентства з питань електронного урядування, до 2020 р. очікується зростання чисельності користувачів мережі Інтернет від 5.5 до 15 млн осіб [10]. Нині ж лише 13 % громадян України користуються Інтернетом [9]. У планах уряду збільшити покриття широкопasmовим Інтернетом до 2020 р. – понад 70–80 % території України [10]. На початок 2018 р. чисельність користувачів мережі Інтернет з наданням широкопasmового доступу зросла в 3.6 та 1.5 раза порівняно з 2015 і 2016 рр. [9].

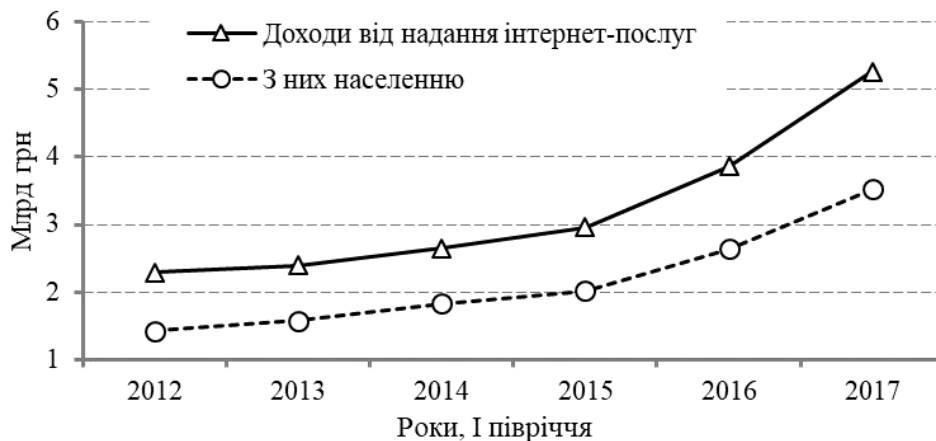

Рис. 1. Динаміка доходів від надання інтернет-послуг

Побудовано автором за [9].

За результатами дослідження компанії *PricewaterhouseCoopers* (PwC), внесок ІТ-галузі у вітчизняний ВВП за останні чотири роки зріс у 2.5 раза, тобто збільшився з 0.6 до 3.3 %, а експорт інформаційних послуг у першому півріччі 2017 р. зріс на 18.3 % порівняно з аналогічним періодом минулого року [1]. У 2016 р. 12 українських ІТ-компаній (у 2017-му вже 18) потрапили до рейтингу 100 кращих постачальників послуг аутсорсингу, що свідчить про їхню зростаючу конкурентоспроможність на світовому ринку [1].

У 2016 р. прийнято Постанову Верховної Ради України "Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Реформи галузі інформаційно-комунікаційних технологій і розвиток інформаційного простору

України» [4], в якій серед першочергових заходів передбачено створення сприятливіших умов оподаткування для суб'єктів ІТ-галузі та сприяння розвитку малого бізнесу. Перспективи можна оцінити, враховуючи досвід 10 країн-сусідів України, які надають податкові пільги для ІТ-компаній і в підсумку демонструють динамічний розвиток ринку (рис. 2) [1].

Рис. 2. Розвиток ринку ІТ-послуг у 2016 р.

Побудовано автором за [1].

У Польщі в разі здійснення креативної діяльності при загальній системі оподаткування, якою користуються суб'єкти господарювання в ІТ-галузі, відшкодовується 30 % витрат. У Білорусі ІТ-компанії, що належать до Парку високих технологій, звільняються від сплати податку на прибуток, ПДВ і митні платежі, а також протягом трьох років – від земельного податку. Підприємствам ІТ-галузі, що функціонують у Румунії, в перші три роки відшкодовується 150 % витрат. Окрім того, встановлюється пільга в розмірі 3 % для податку на прибуток за спрощеною системою оподаткування та 0 % – на доходи фізичних осіб у разі підтвердження креативної роботи [1].

Одним із прикладів може стати Індія, уряд якої створив належні умови для швидкого розвитку ринку ІТ. ІТ-компанії, що діють у спеціальних економічних зонах, повністю звільняються від сплати митних платежів, податків на послуги, ПДВ, центрального податку на продаж, податку на експортні послуги (протягом перших 5 років). Для них також встановлено податкову пільгу в 50 % протягом наступних 5 років [1].

В Україні звільняються від оподаткування ПДВ тільки послуги з розроблення програмного забезпечення (операційних систем і криптографічних засобів захисту інформації, комп'ютерних програм або їхніх компонентів, веб-сайтів тощо). І така пільга діятиме лише до 1 січня 2023 р.

Суттєві успіхи в ІТ-сфері Китаю і його зацікавленість у розвитку співпраці з Україною в межах ініціативи "Один пояс, один шлях" викликали потребу моніторингу ринку інформаційних технологій КНР [1].

Уряд Китаю розробив дуже лаконічну, але змістовну стратегію розвитку ІТ-галузі, що включає:

- пріоритет – інтеграція ІТ в бізнес з акцентом на онлайн;
- впровадження інноваційних стратегій в бізнес з урахуванням власної специфіки;
- формування згуртованого колективу, спроможного виробляти інновації;
- співпрацю бізнес-структур з малими ІТ-компаніями, в яких талановиті спеціалісти створюють якісний продукт з урахуванням місцевих особливостей;
- підбір кадрів – через залучення претендента до роботи над реальним проектом, а не за розглядом резюме;
- отримання досвіду з урахуванням власних помилок;
- налагодження тісних партнерських зв'язків для ефективнішого вирішення ділових питань;
- підтримку стартапів і сприяння їхньому виходу на зовнішні ринки;
- особисті контакти керівників ІТ-компанії з її фахівцями, зокрема інтровертами, для виявлення креативних ідей і пропозицій;
- сприяння з боку керівництва всебічному розвитку працівників, не обмежуючись суто професійною сферою.

За даними дослідницької компанії *IDC*, частка закупівель робототехніки Китаю становить 30 % загальносвітових [1]. Потужна підтримка з боку держави ІТ-галузі, за прогнозами міжнародної консалтингової компанії *BCG*, приведе до зростання частки цифрової галузі в економіці Китаю з 13 % у 2015 р. до 48 % у 2035 р., при зростанні її обороту відповідно з 1.4 до 16 трлн дол. США, а кількості робочих місць – зі 100 до 400 млн [1]. Такі тенденції свідчать про поступовий вихід ІТ-сфери КНР на лідируючі позиції в світі.

У зв'язку з цим ще ціннішою є ініціатива Китаю сприяти розвитку ІТ-галузі України. Проте для результативної співпраці Україна мусить вирішити найважливіші завдання, а саме: подолання економічної, політичної, соціальної та військової криз; забезпечення безпеки інвестицій.

Експерти пропонують Україні здійснити низку заходів для стимулювання розвитку ІТ-галузі:

- створення фондів для інвестування в ІТ-проекти за зразком країн ЄС, США, Канади, Китаю, де вони використовуються для фінансування проектів усередині країни та є проміжною ланкою між світовими інвесторами, місцевими венчурними фондами та стартапами;
- створення сприятливих, конкурентних умов для талановитих ІТ-спеціалістів (з метою перешкоджання їхнього відтоку за кордон);
- сприяння розвитку технологічних парків із пільговим порядком оподаткування (саме в межах технологічного парку ІТ-продукція проходить повний цикл від новації до інновації);
- підтримка вітчизняних стартаперів через створення спеціальних програм на державному рівні (зокрема, освітніх ІТ-стартапів).

Реалізація цих кроків дасть змогу Україні до 2020 р. збільшити обсяг ІТ-послуг до 6 млрд дол. США, надходжень до державного бюджету до 30 млрд грн., чисельність фахівців ІТ-галузі до 200 тис. осіб і вийти на лідируючі позиції за рівнем експорту [1].

Цьому сприятиме реалізація рекомендацій парламентських слухань, якими передбачено [4]:

- виконання Закону України "Про державну підтримку розвитку індустрії програмної продукції" і створення цілісної правової системи з питань розвитку інформаційних технологій;
- розвиток електронного самоврядування, передусім через надання електронних адміністративних послуг;
- створення національних електронних інформаційних ресурсів і органу виконавчої влади, відповідального за формування й реалізацію державної політики в цій галузі;
- розвиток інформаційного суспільства через гармонізацію національного законодавства в ІТ-сфері з міжнародним;
- подолання цифрової нерівності через подолання соціально-економічної нерівності громадян;
- розроблення плану дій щодо реалізації Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні [11];
- забезпечення визнання на державному рівні міжнародних сертифікатів у сфері управління інформаційними технологіями, інформаційною та кібербезпекою;
- поліпшення іміджу України з метою залучення іноземних інвесторів у розвиток ІТ-сфери;
- вдосконалення механізму здійснення державних закупівель ІТ-продукції;
- створення рівних умов для виведення суб'єктами господарювання ІТ-продукції (послуг) на ринок і недопущення їх тіншового імпорту;
- створення сприятливих умов для розвитку електронного бізнесу, поліпшення інвестиційного клімату для міжнародного трансферу.

Надзвичайно важливо також залучити до процесу інноваційного розвитку сферу освіти: стимулювати приватно-державне партнерство в прискоренні запровадження інформаційних технологій в освітній процес; збільшити державне замовлення на підготовку фахівців для ІТ-галузі з урахуванням потреб ринку праці; розробити на державному рівні стандарти ІТ-компетентностей учасників освітнього процесу; забезпечити впровадження міжнародних і європейських стандартів групи *Information technology-Learning, education and training* ("Інформаційні технології для навчання, освіти та тренінгу").

Висновки. Зазначене свідчить про потребу формування ефективної державної політики в сфері інформаційних технологій. Це сприятиме не лише зростанню ВВП, а й забезпечить підвищення рівня проникнення ІТ у всі сфери життя людини. Першим кроком на цьому шляху

стало прийняття Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 рр. і затвердження плану заходів щодо її реалізації [12], де зазначено, що шлях до цифрової економіки лежить через внутрішній ринок інформаційних і цифрових технологій.

Отже, подальші дослідження спрямовуватимуться на вивчення питань цифрової трансформації економіки країни щодо викликів, потреб та її можливостей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. "Один пояс, один шлях" – хайвей для ІТ-галузі України. URL : <http://www.tianxia.link/uk/article/5879-odin-poi-as-odin-shliakh-khaiviei-dlia-it-galuzi-ukrayini>.
2. *Українське* ІТ в цифрах: індустрія состоялась как ключевая для экономики Украины. URL : <https://dou.ua/lenta/columns/it-in-figures/>.
3. *Кубів С.* Цифрова економіка. Про нові можливості для України. URL : <https://nv.ua/opinion/kubiv/tsifrovaja-ekonomika-o-novyh-vozmozhnostjah-dlja-ukrainy-2282520.html>.
4. *Постанова* Верховної Ради "Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Реформи галузі інформаційно-комунікаційних технологій та розвиток інформаційного простору України». URL : <http://www.rada.gov.ua/news/Novyny/127510.html>.
5. *Яким буде* 2017 рік для ІТ-аутсорсингу в Україні – прогнози топ-менеджерів провідних компаній. URL : <https://softserve.ua/ua/press-center/news/outsourc-ukr-2017/>.
6. *Риженко О.* Як цифрова економіка змінить Україну. URL : <https://www.epravda.com.ua/columns/2018/01/16/633057/>.
7. *80 мільйонів* від Сороса: як ІТ-проектів України вдалося залучити великі інвестиції. URL : <https://nv.ua/ukr/publications/80-miljoniv-vid-sorosa-jak-it-proektami-ukrajini-vdalosja-zaluchiti-veliki-investitsiji-87422.html>.
8. *Цаль Н.* Міжнародна інвестиційна привабливість України. URL : <http://dSPACE.tneu.edu.ua/bitstream/316497/23098/1/183-185.pdf>.
9. *Державна* служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
10. *Цифрова* економіка. Що чекає Україну в найближчі три роки. Мін-економрозвитку розробило Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 рр. URL : <https://minfin.com.ua/ua/2018/01/30/32121695/>.
11. *Стратегія* розвитку інформаційного суспільства в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 р. № 386-р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80%paran8#n8>.
12. *Про схвалення* Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р. URL : <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-shvalennya-konceptsiyirozvitku-cifrovoyi-ekonomiki-ta-suspilstva-ukrayini-na-20182020-roki-ta-zatverdzhennya-planu-zahodiv-shodo-yiyi-realizaciyi>.

Стаття надійшла до редакції 01.03.2018.

Melnichenko S. The market of information technologies: the realities of Ukraine.

Background. The transition to the information society, which came in the twentieth century, was characterized by an increase in the number of the employed population in the information sector. The global penetration of information technology in all areas of human life through the development of Internet infrastructure, digital knowledge bases, distance learning, neural computer integration will become one of the criteria for assessing the development or backwardness of the country. Aware of the global trends, the Government of Ukraine identified the main problem areas, namely: the lack of a national strategy for the development of the information society, sectoral and inter-sectoral programs; insufficient information and cyber security of the state; uncertainty at the legislative level of the principles of the development of digital society, protection of intellectual property and rights of consumers of information services; different levels of knowledge of information technologies of citizens and their inequality in access to electronic communications and information resources; burdensome procedures for the entities entering the market of information technology; low level of implementation and use of IT opportunities in the spheres of education, science and various sectors of the economy.

Identification of the problems of functioning of the domestic market of information technologies and the search for ways to solve them became the object of research of domestic and foreign practitioners, namely: O. Alhimovich, I. Beda, K. Vasyuk, T. Kitsmey [5], O. Ryzhenko, V. Fishchuk [6]. The research does not take into account the challenges of globalization, the needs and capabilities of the subjects of the information technology market.

The aim of the research is taking into account the peculiarity of the modern dynamic information society and the new priorities of information development, it is important to study the trends of the information technology market and conceptual approaches to the development of the digital economy in Ukraine.

Material and methods. To monitor the information technology market, data from the State Statistics Service of Ukraine, governmental organizations, regulatory documents, and information resources on the Internet were used. To achieve the goal, methods of comparative and system analysis were used to study the development of information technology. Methods of analysis and synthesis, comparisons, analogies, economic and statistical methods are used to substantiate the process of using information technologies in human life.

Results. With the intensive development of information technology, there is a need to differentiate between the concepts of "information technology market" and "digital economy".

There is a dynamic growth of the global information technology market. Ukraine, which has the potential for highly skilled, talented IT specialists, who create unique projects, is not in the first position. However, already in 2016, the Government of Ukraine defined the development of the IT industry as one of the priority areas for the country's economy, especially IT services exports. There was an increase of IT industry by 15–20 %, the market volume increased 1.2 times. The gradual development of information technology in Ukraine has led to an increase in the number of Internet users and, as a result, to increase income from providing Internet services. The contribution of the IT industry to domestic GDP

over the past four years has increased 2.5 times. 12 Ukrainian IT companies ranked among the 100 of the top outsourcing service providers, indicating their competitiveness on the global market.

In 2016, the Verkhovna Rada of Ukraine adopted the Resolution On Recommendations of the Parliamentary Hearings on the topic: Reforms in the field of Information and Communication Technologies and Development of the Information Space of Ukraine, which includes the creation of more favorable taxation conditions for IT industry and promotion small business development. Especially considering the experience of 10 neighboring countries of Ukraine that provide tax breaks for IT companies and as a result, the dynamic development of the IT market.

According to the world experts, one of the first areas of the development of the IT industry in Ukraine should be: creation of funds for investment in IT projects such as the EU, the USA, Canada, China, where they are used to finance projects within the country and is an intermediate link between world investors, local venture funds and startups; assistance in the development of technological parks with preferential taxation (within the technology park IT products are in full cycle from innovation to innovation); creation of favorable, competitive conditions for talented IT specialists (in order to prevent their outflow abroad); support for domestic start-ups through the creation of special programs at the state level (including educational IT start-ups).

Conclusion. The foregoing points to the need for the formation of an effective state policy and the creation of appropriate conditions for its implementation. This not only will contribute to the growth of GDP, but will increase the level of their penetration into all spheres of human life. And, the first step was the adoption of the Concept for the Development of the Digital Economy and Society of Ukraine for 2018–2020 and the adoption of a plan of measures for its implementation, which states that the path to the digital economy lies through the domestic market of information and digital technologies.

Therefore, further research will be aimed at studying the issues of digital transformation of the country's economy in terms of challenges, needs and capabilities.

Keywords: Information technology market, IT services, IT specialist, digital economy, concept of digital economy development, information society.

REFERENCES

1. "Odyn pojas, ody shljah" – hajvej dlja IT-galuzi Ukrai'ny. URL : <http://www.tianxia.link/uk/article/5879-odin-poi-as-odin-shliakh-khaiviei-dlia-it-ghaluzi-ukrayini>.
2. *Ukrainskoe IT v cifrah: industrija sostojalas' kak kljuhevaja dlja jekonomiki Ukrainy.* URL : <https://dou.ua/lenta/columns/it-in-figures/>.
3. *Kubiv S.* Cyfrova ekonomika. Pro novi mozhlyvosti dlja Ukrai'ny. URL : <https://nv.ua/opinion/kubiv/tsifrovaja-ekonomika-o-novyh-vozmozhnostjah-dlja-ukrainy-2282520.html>.
4. *Postanova Verhovnoi' Rady "Pro Rekomendacii' parlaments'kyh sluhan' na temu: "Reformy galuzi informacijno-komunikacijnyh tehnologij ta rozvytok informacijnogo prostoru Ukrai'ny".* URL : <http://www.rada.gov.ua/news/Novyny/127510.html>.
5. *Jakym bude 2017 rik dlja IT-outsorsyngu v Ukrai'ni – prognozy top-menedzheriv providnyh kompanij.* URL : <https://softserve.ua/ua/press-center/news/outsource-ukr-2017/>.

6. Ryzhenko O. Jak cyfrova ekonomika zminyt' Ukrainu. URL : <https://www.epravda.com.ua/columns/2018/01/16/633057/>.
7. 80 mil'joniv vid Sorosa: jak IT-proektam Ukrainy vdalosja zaluchyty velyki investyicii. URL : <https://nv.ua/ukr/publications/80-mil'joniv-vid-sorosa-jak-it-proektami-ukrajini-vdalosja-zaluchiti-veliki-investitsiji-87422.html>.
8. Cal' N. Mizhnarodna investycijna pryvablyvist' Ukrainy. URL : <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/23098/1/183-185.pdf>.
9. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
10. Cyfrova ekonomika. Shho chekaje Ukrainu v najblyzhchi try roky. Minekonomrozvytku rozroblyo Konceptiju rozvytku cyfrovoi' ekonomiky ta suspil'stva Ukrainy na 2018–2020 rr. URL : <https://minfin.com.ua/ua/2018/01/30/32121695/>.
11. Strategija rozvytku informacijnogo suspil'stva v Ukraini : Rozporjadzhennja Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15 travnja 2013 r. № 386-r. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80/paran8#n8>.
12. Pro shvalennja Konceptii' rozvytku cyfrovoi' ekonomiky ta suspil'stva Ukrainy na 2018–2020 roky ta zatverdzhennja planu zahodiv shhodo i'i realizacii' : Rozporjadzhennja Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17 sichnja 2018 r. № 67-r. URL : <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-shvalennya-konceptiyi-rozvitku-cifrovoyi-ekonomiki-ta-suspilstva-ukrayini-na-20182020-roki-ta-zatverdzhennya-planu-zahodiv-shhodo-yiyi-realizaciyi>.

УДК 339.13:637.1(477)

ФЕДУЛОВА Ірина,

*д. е. н., професор, професор кафедри менеджменту
Київського національного торгово-економічного університету*

РИНОК МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ УКРАЇНИ: МОЖЛИВОСТІ ТА ЗАГРОЗИ

Визначено поточний стан розвитку молокопереробної галузі в Україні. Досліджено основні проблеми падіння виробництва молока в Україні. Здійснено аналіз можливостей і загроз розвитку підприємств, що працюють в галузі, за допомогою 5 конкурентних сил М. Портера. Проаналізовано стан розвитку виробників молочної продукції, рівень економічної доступності молочної продукції для населення, купівельної спроможності споживачів, рівень диференціації споживання молочної продукції, коефіцієнти еластичності попиту по доходу й ціні, рівень внутрішньо-галузевої конкуренції та основні бар'єри входження до молокопереробної галузі. Окреслено можливі дії підприємств для запобігання виявленим загрозам.

Ключові слова: дослідження ринку, молочний ринок, споживання молочної продукції, молокопереробні підприємства, виробництво молочної продукції.

Федулова И. Рынок молочной продукции Украины: возможности и угрозы.
Определено текущее состояние развития в Украине молокоперерабатывающей отрасли. Исследованы основные проблемы падения производства молока в Украине. Проведен анализ возможностей и угроз развития предприятий, работающих в отрасли.